

3. Samorząd powiatowy

■ Rodzaje powiatów i ich władze

Oprócz gminy jednostką podziału terytorialnego i administracyjnego Polski jest również powiat.

W zależności od tworzących je obszarów powiaty dzieli się na:

- **powiaty ziemskie** – w ich skład wchodzi przeważnie kilka lub kilkanaście sąsiadujących ze sobą gmin;
- **powiaty grodzkie** – obejmują jedno duże miasto, liczące zazwyczaj powyżej 100 tys. mieszkańców, tzw. miasto na prawach powiatu.

Władzę uchwałodawczą i kontrolną w powiecie ziemskim sprawuje **rada powiatu**. W jej skład wchodzi od 15 do 29 radnych, wybieranych przez mieszkańców wszystkich gmin powiatu. Na czele rady stoi wybrany spośród radnych przewodniczący. Do jego obowiązków należy m.in. zwoływanie sesji.

Władzę wykonawczą w powiecie ziemskim sprawuje powoływany przez radę powiatu kilkuosobowy **zarząd powiatu**, na którego czele stoi **starosta**. Organizuje

on pracę zarządu i kieruje bieżącymi sprawami powiatu. Pełni również funkcje reprezentacyjne. Zarząd wykonuje swoje zadania przy pomocy urzędników **starostwa powiatowego**, które jest siedzibą władz. Znajduje się ono zawsze w mieście będącym lokalnym ośrodkiem życia społecznego oraz gospodarczego. W powiecie grodzkim obowiązki i prawa powiatu powierzane są radzie miasta, posiadającej władzę uchwałodawczą, a także prezydentowi, sprawującemu władzę wykonawczą.

Warto wiedzieć

Samorząd powiatowy nie stanowi jednostki nadrzędnej ani kontrolnej wobec samorządu gminnego, nie może również ograniczać jego samodzielności. Prawo zezwala jednak, aby powiat zlecił gminie niektóre ze swoich zadań, zapewniając jednocześnie odpowiednie środki na ich realizację. Sam może natomiast przejąć niektóre obowiązki od samorządu wojewódzkiego. Przekazywanie zadań odbywa się tylko w tym kierunku, nigdy odwrotnie.

■ Zadania powiatu

Powiaty wypełniają obowiązki przekraczające możliwości finansowe i organizacyjne gmin. Zadania te realizowane są bowiem na większym terenie i dotyczą liczniejszego grona obywateli. Do najważniejszych funkcji powiatów należą m.in.:

- finansowanie szkolnictwa ponadgimnazjalnego, szkół podstawowych specjalnych, muzeów regionalnych;
- utrzymanie dróg powiatowych;
- zwalczanie klęsk żywiołowych, jeśli objęły one więcej niż jedną gminę;
- prowadzenie szpitali powiatowych i rejonowych oraz domów pomocy społecznej;
- ochrona środowiska;

- ochrona praw konsumenta;
- zapewnienie porządku oraz bezpieczeństwa publicznego;
- przeciwdziałanie bezrobociu w powiecie;
- promocja powiatu.

Środki na wykonywanie swoich zadań powiaty czerpią z wielu źródeł. Są nimi przede wszystkim udziały w podatkach z budżetu państwa i dodatkowe fundusze przekazywane przez Radę Ministrów lub wojewodę. Poza tym powiat uzyskuje dochody z własnego majątku, prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej (np. z udziałów w przedsiębiorstwach) oraz z funduszy europejskich.